

1809 28. Nov. 1895: 1. Beh. af Lovf. om Arbejdstid. 1810

der ere rejste af det ærede Medlem, vil jeg i de historiske Bærker, der foreligge i. EtS. om Kampen om Normalarbejdstiden eller Arbejdstidens Indskrænkning i England kunne finde fremfat, om just ikke de samme Ord, saa dog de samme Meninger helt igennem. De, der stille sig paa det Standpunkt her at hævde den personlige Frihed, have, hver eneste Gang man har villet røre, om end nok saa lidt, ved dette Privilegium til, som det saa smukt hedder, at arbejde, saa længe man har Lust, eller, som det rettere burde hedde, til at tvinge Folk til at arbejde, saa længe man har Lust til at tvinge dem dertil, have bestandig paaberaabt sig Frihed, have bestandig fortalt, at det hele vilde ramle sammen, hvis man tillod sig at øve nogen Begrænsning paa dette Omraade. Man har dog uvovet at gøre det i ganske betydelig Udstrækning. Det ærede Medlem har selv for nogle Aar siden gjort Rede for dette i en Bog, han har skrevet, og hvori han har undersøgt den engelske og den tyske Fabriklovgivning osv., og det kan ganske sikkert ikke have været andet end, at det ærede Medlem i sine Underjøgelse af dette Forhold maa have stødt paa den Modstand, der har været rejst mod denne Lovgivning i en lang Række af Aar. Jeg siger derfor, at naar det viser sig, at ens Principper saaledes efterhaanden ere blevne trængte tilbage af de nøgne Kendsgerninger, hører der et stort Mod til at erklære et Forslag som det foreliggende for at være fuldstændig umuligt, for at være i Strid med al sund Fornuft. Det ærede Medlem begyndte med at sige, at for 100 Aar siden blev der ført en stærk Kamp for Retten til Arbejde, og det havde derfor nu forbavset ham at høre, at man vilde begrænse eller indskrænke denne Ret til Arbejde. Jeg vil dertil sige, at jeg har jo netop i mit første Foredrag gjort mig stor Anstrengelse — og ved at læse det igennem, tror jeg ogsaa nok at have været nogenlunde heldig i den Henseende — for at bevise, at denne Ret til Arbejde ganske vist eksisterer paa Papiret, men ikke i Virkeligheden, idet man ikke til enhver Tid kan skaffe sig Afgang til Arbejde. Den højtærede Indenrigsminister har jo til Overflod erkendt dette, men, søjede han til, det var ikke Statens Opgave at skaffe Arbejderne eller Befolkningen Afgang til For-

teneste, i alt Fald ikke den nuværende Stats Opgave. Ja vel har man arbejdet for at skaffe sig Retten til Arbejde; men denne Ret er efterhaanden bleven illusorisk. Naar de private Ejere af Produktionsmidlerne have anskaffet sig Maskiner, hvorved Arbejderne gøres oversflødige, saa ophæves jo derved Retten til Arbejde. Og de have ikke alene ofte saaledes gjort Arbejderne oversflødige, men gennem en Række af Aar have de store Fabriksanlæg med de indvillige mekaniske Hjælpemidler og store Kapitaler paa Haanden ogsaa frataget de private Smaa-producenter, de mindre Haandværksmestre deres Ret til Arbejde gennem den fri Konkurrence. Naar der paa den ene Side staar en Mand med Millioner i Lommen, eller som raader over en saa stor Kapital, og paa den anden Side en Mand, der ikke har en Dre, saa nytter det kun lidt at sige: *Et to ere fri Mennesker, værs god kæmp I om Brødet!* Det ærede Medlem ved meget godt, at det er den Mand, der staar med Midlerne, der gaar fremad, medens den Mand, der intet har, i de allerfleste Tilfælde ganske naturligt bukker under. Saaledes er Forholdet. Den store Del af Befolkningen, der betegnes som Arbejdere, har ingen Midler til at hævde sin naturlige Ret til Arbejde. Saa sige vi: Vi maa gøre os nogen Anstrengelse for at skaffe dem Afgang til Arbejde, vi maa træde regulerende ind i dette Forhold og søge at ophæve den Nød, der fremkaldes gennem Arbejdsløsheden. Dette Forhold bringer ogsaa andre Ulemper med sig. Som jeg tillod mig at paapege i mit første Foredrag, bliver Arbejderens Sundhed slettere, hans Samliv med Familien bliver vanskeligere osv. Jeg tror derfor ikke, at man har Ret til at betegne et Forslag som det foreliggende som umuligt og uvovet, som et Forslag, der ingen umalle Steder har, og hvad det ærede Medlem for øvrigt sagde om dette Forslag. Men saa vil jeg endnu dertil sige, at det ærede Medlem, der nu hævder denne Frihed, jo ikke paa andre Omraader er saa bange for at indføre det, han nu betegner som Uvang. Det ærede Medlem talte ikke alene paa egne Begne, men ogsaa paa det Partis Begne, hvortil han hører. Det anførte han i alt Fald, thi han sagde: *Sig og mit Parti!* Det samme Parti vil jo til Eksempel, at vi skulle have en Lov, hvorefter i en hel Række af Virksomheder